
Alumna: Gal·la Gràcia Seguer

Tutora: Mònica Tomàs Vall-llosera

L'autisme, un repte per a la comunicació

Presentació

Principalment, vaig escollir l'autisme per fer el meu treball de recerca després de veure la pel·lícula *Jack of the red hearts*, la qual va despertar el meu interès pel tema. Aquest film explica la història d'una nena que patia una classe de trastorn com a conseqüència del qual no podia viure la vida normal d'una nena petita, ja que ella no era normal. Totes les coses que qualsevol altre nen sentia, ella les captava d'una manera completament diferent i aquest fet em va semblar màgic, tot i que també sabia que el fet de no poder integrar-se a la societat d'una manera normalitzada li comportava molts problemes de convivència. Quan la vaig veure tenia tretze anys, i em va fascinar la manera que tenia, tan diferent, de comprendre el món, en comparació amb les altres persones que l'envoltaven; i em preguntava com era possible que a unes persones tan semblants a mi, ens fos tan difícil de comprendre-les; i que per elles fos tan complicat fer-se entendre.

No vaig saber fins fa poc la causa d'aquest tipus de comportament, que es resumeix amb la paraula «autisme». A més a més, en la decisió d'escollir aquest tema per al treball de recerca, també hi va influir el fet de tenir un cosí al qual li va ser diagnosticat el Trastorn de l'Espectre Autista (TEA).

Aquesta síndrome té com a principal característica l'aïllament de les persones que el pateixen del seu entorn ambiental i social, i és per aquest motiu que la millora de la comunicació per a aquestes persones representa un gran repte. Totes les persones necessitem comunicar-nos, és una part fonamental de la vida dels éssers humans. La comunicació representa una millora per a la nostra qualitat de vida, i les persones autistes no són una excepció.

Metodologia

En el moment de començar a buscar sobre el que definitivament seria el meu treball de recerca em vaig adonar que a internet hi havia una gran quantitat d'informació, però la major part presentava contradiccions. En aquest moment em vaig espantar una miqueta, ja que no tenia el coneixement suficient com per saber distingir la informació que era fiable. És per aquest motiu que em vaig centrar més en la recerca d'informació a partir de llibres i a partir de la informació proporcionada pel director i el personal que treballa al centre «ADN», on vaig dur a terme la major part de la meua part pràctica. Gràcies a aquestes fonts vaig poder obtenir resultats molt més fiables.

«L'autisme, un repte per a la comunicació» és un treball que es divideix en tres grans blocs. El primer és un apartat teòric; el segon, és el bloc metodològic: enquestes, entrevistes, desenvolupament del PECS (teràpia destinada a la millora de la comunicació de les persones amb trastorn autista), juntament amb l'elaboració pròpia d'una maqueta de «Llibre de comunicació», objecte clau per poder dur a terme aquesta teràpia, del qual més endavant proporcionaré més informació. Aquest apartat també consta de comentaris d'algunes pel·lícules que han tractat l'autisme. Per acabar, hi ha un tercer bloc en el qual es desenvolupen les conclusions de l'estudi, que s'hauran posat a prova en l'apartat metodològic.

Cos del treball

Actualment poca gent sap del cert el que és realment l'autisme i en què consisteix, únicament els és familiar aquest nom per designar un tipus de malaltia, de caràcter neurològic, que afecta les persones.

Ara bé, l'autisme és un trastorn del desenvolupament cognitiu que es manifesta en els infants des que són petits. En aquesta edat ja mostren característiques per les quals es pot detectar. Aquest trastorn fa que presentin mostres de soledat, i conductes repetitives que els comporten un desig obsessiu per la rutina. Normalment les persones que pateixen aquest tipus de trastorn tenen dificultats per relacionar-se amb els altres i per mostrar empatia.

Avui en dia el més conegut per la majoria de la societat és el que s'anomena «autisme clàssic». Aquest es caracteritza per una gran falta d'interacció social, per proble-

mes en la comunicació, tant verbal com no verbal, i, finalment, pel poc interès que mostren per canviar els hàbits o les rutines ja establertes.

Quan se'ns parla d'autisme, la majoria de nosaltres sabem que n'hi ha diferents graus, els quals poden anar des del més lleu fins al més alt. Per aquest motiu si haguéssim d'imaginar l'espectre autista com una línia gradual de color, el color més clar significaria menys autisme i el color més fosc, més autisme.

Aquest fet pot provocar que una persona considerada amb un nivell baix d'autisme pugui rebre més responsabilitats de les que pot controlar, i que una persona que sigui considerada amb un alt nivell d'autisme rebi l'etiqueta d'incapaç. Aquesta manera d'examinar als autistes no és adequada.

Les persones que pateixen TEA són neurodiverses, és a dir, algunes àrees del seu cervell seran diferents que en les persones sense el trastorn, és a dir, les àrees neurotípiques, però d'altres seran exactament iguals. És en aquestes zones desiguals on apareix el problema. Les zones afectades poden ser diferents segons cada persona i és per aquest motiu que en l'autisme hi ha diversos graus que permeten avaluar l'individu i determinar quines són les seves mancances, tant a nivell cognitiu com motriu, social, afectiu o del llenguatge.

En aquest treball volia donar una gran importància a la comunicació i a com l'aprenentatge en aquest aspecte podia millorar en gran mesura la vida de les persones amb trastorns que afecten el desenvolupament del llenguatge, incloent-hi els individus amb autisme. Per aquest motiu la meua investigació es va centrar en la teràpia PECS (Picture Exchange Communication System).

És considerat un dels mètodes més eficients i que ha donat més bons resultats al llarg de la seva aplicació. L'objectiu no és l'obtenció de la parla, sinó que puguin comunicar-se, si bé cal dir que hi ha hagut casos de nens que a mesura que duïen a terme el PECS han desenvolupat l'habilitat de parlar, però aquest fet no està considerat un factor principal en aquesta teràpia. El PECS es basa en l'intercanvi d'imatges entre l'individu tractat (alumne) i el psicòleg que li aplica la teràpia (educador), per començar d'aquesta manera un principi de comunicació.

Abans de començar la teràpia hi ha un pas previ, l'«Avaluació dels reforçadors».

L'educador ha de determinar què vol l'alumne, és a dir, què el motiva, per enfocar les diverses sessions utilitzant els objectes preferits del nen. Un cop determinat això es comencen a dur a terme les diverses fases, que són sis:

Fase I - Com comunicar-se

L'objectiu d'aquesta fase és que el nen en veure un dels seus objectes preferits agafi la imatge d'aquest objecte i la doni a l'educador.

Fase II - Distància i persistència

L'objectiu d'aquesta fase és que l'alumne esculli una imatge, vagi cap a l'entrenador,

capti la seva atenció i li deixi la imatge a la mà.

Fase III - Discriminació d'imatges

L'objectiu de la discriminació d'imatges és que l'alumne demani els objectes que vol, anant al llibre de comunicació, que seleccioni la imatge apropiada entre totes les que hi ha i es dirigeixi al receptor comunicatiu aconseguint donar-li la imatge.

Fase IV - Estructura de l'oració

L'objectiu consisteix en el fet que l'alumne demani objectes que poden estar presents o no. S'ha de desplaçar fins al llibre de comunicació, agafar la imatge de «Jo vull», posant-la en una tira-frase (una tira de velcro on es poden enganxar imatges), agafar la imatge que vol i posar-la de manera seguida a l'anterior. A continuació haurà de treure la tira del taulell de comunicació en el qual es troba i donar-la al receptor comunicatiu.

Atributs

L'objectiu dels atributs és que l'alumne demani objectes, que poden estar presents o no, anant al llibre de comunicació, construint la tira-frase tot utilitzant la imatge «vull», i que llavors faci un intercanvi amb l'entrenador per l'objecte que vol. L'alumne pot utilitzar diverses imatges d'atributs combinant-les per després formar oracions que continguin més de tres imatges.

Fase V - Contestar la pregunta: «Què vols?»

L'objectiu d'aquesta fase és que l'alumne demani de manera espontània una varietat d'objectes i contesti la pregunta «Què vols?».

Fase VI - Comentar

L'objectiu d'aquesta fase és que l'alumne contesti «Què vols», «Què veus?», «Què tens?», «Què escoltes?» i «Què és?» i realitzi peticions i comentaris espontàniament. Cal tenir en compte que aquesta teràpia s'adapta a les necessitats de cada persona amb autisme, ja que totes són diferents i les seves necessitats són diverses. Part del meu treball pràctic va consistir en l'elaboració d'una maqueta de «Llibre de comunicació», el qual, tot i que no vaig obtenir els resultats esperats, pot donar una idea molt útil de com elaborar aquest objecte a aquelles famílies en les quals hi hagi algun membre afectat per l'autisme i que no puguin permetre's comprar aquest article, ja que tenen un preu molt elevat.

Conclusió

Cal recalcar que la visió que tenia de l'autisme quan vaig començar a dur a terme el treball en comparació amb la que tinc en aquests moments ha canviat dràsticament, fet que m'ha beneficiat molt, personalment, a l'hora d'interpretar alguns comportaments que traspassen la línia de la normalitat a la qual tots estem acostumats. A partir dels coneixements que he obtingut al llarg del treball he pogut afirmar i negar algunes de les hipòtesis que em vaig plantejar just quan el vaig començar.

Aquestes en són algunes:

«*Unes de les principals característiques per les quals es coneixen els autistes és el fet de ser agressius i imprevisibles.*» El fet que, sovint, els autistes siguin imprevisibles, a causa principalment del fet que perceben la realitat de forma diferent a les persones normals, no els fa agressius. Cal esmentar que el fet que la capacitat verbal de l'autista sigui molt reduïda, fa que a l'hora d'expressar-se hagi d'utilitzar vocalitzacions inacabades, gesticulacions persistents..., la qual cosa provoca una interpretació d'aquestes accions com a violentes.

«*Tots els autistes tenen un retard mental.*» Jo havia sentit a dir que aquestes persones es comportaven així pel fet de tenir discapacitat intel·lectual. Buscant informació he pogut desmentir aquesta afirmació, ja que tenir un retard mental no comporta ser autista, però ser autista tampoc no implica tenir un retard mental.

«*Tots els autistes tenen alguna superhabilitat.*» Ara m'adono que en plantejar aquesta pregunta vaig ser ingènua. Pensar que un trastorn mental pot comportar que totes les persones que el pateixen tenen unes habilitats superiors a les normals resulta irreal. Un de cada 1.000 autistes pot ser «savant», persones que sí que tenen unes superhabilitats, ja siguin per a la música, l'art, les matemàtiques..., però en el cas de la majoria no es tracta de persones superdotades.

El treball de recerca «L'autisme, un repte per a la comunicació», no només m'ha permès augmentar, significativament, el coneixement d'aquest tema, sinó també millorar les metodologies per aprofundir en altres temes i així comprendre millor aquestes persones tan semblants i alhora diferents a nosaltres.

Bibliografia

FROST L.; BONDY A. (2002), *El manual de Picture Exchange Communication System*. – VILOCA L.(2002), *El niño autista. Detección, evolución y tratamiento*. – WILLIAMS D. (2015), *Nadie en ningún lugar*. – LIMON A. (2007), *Síndrome del espectro autista. Importancia del diagnóstico temprano*. – STANLEY I.; GREENSPAN M.D.; WIEDER S. (2008), *Comprender el autismo*. – GALLARDO M.; GALLARDO M. (2008), *Maria i jo*. – <https://ca.wikipedia.org/wiki/Autisme> (23-06-17) – <http://www.pecs-spain.com/pecs.php> (25-06-17) – <https://www.infoautismo.es/comunidad/recursos-de-tu-comunidad/cataluna/> (26-06-17) – <https://hipertextual.com/2015/04/autismo-leo-kanner> (03-07-17) – <http://the-art-of-autism.com/entendiendo-el-espectro-del-autismo-understanding-the-spectrum-spanish-version/> (10-08-17) – <https://autismodiario.org/2007/02/19/autismo-no-equivale-a-retraso-mental/> (10-08-17) – https://ca.wikipedia.org/wiki/S%C3%ADndrome_de_savant (12-08-17) – <http://www.hipicairiscar.cat/equinoterapia/> (27-09-17) – <http://www.terapia-fisica.com/delfinoterapia/> (29-09-17) – <http://faros.hsjdbcn.org/ca/articulo/lautisme-quins-simptomes-se-gons-ledat> (29-09-17)
